

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
(online формат)**

Генеральний інформаційний партнер –
платформа «Аксемедін»

**Конференцію внесено до Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів
і науково-практичних конференцій МОЗ та НАМН України**

**09 жовтня 2020 року
Київ**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(online формат)**

Електронне видання

Київ - 2020

УДК: 614.25:615.1:378.22.001.73

Безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів в умовах реформування системи охорони здоров'я (9 жовтня 2020 року). МОЗ України, Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.- Київ : НМАПО імені П. Л. Шупика, 2020.- 495 с.

До збірника увійшли тези доповідей, що містять теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок учасників науково-практичної конференції, присвячені питанням світових тенденцій безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів; реформи системи підготовки медичних кадрів; сучасних технологій у системі підготовки медичних і фармацевтичних кадрів; сучасних інформаційних технологій у медичній освіті; питанням віртуалізації освіти; актуальним психологічним проблемам лікарів і провізорів на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я; педагогіко-психологічним аспектам підготовки лікарів і провізорів та збереженню здоров'я соціуму; психологічним аспектам діяльності лікаря в кризових ситуаціях (зокрема, в умовах пандемії COVID-19); етико-правовим проблемам і пріоритетам розвитку медичної та фармацевтичної освіти; правовим та етичним аспектам реформування системи охорони здоров'я; розвитку галузі охорони здоров'я в контексті правової системи України.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їхні автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Збірник матеріалів підготовлено до друку кафедрою педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Електронний варіант збірника розміщено на сайті НМАПО імені П.Л. Шупика за посиланням: https://nmapo.edu.ua/zagruzka2/CPD_conference_NMAPO_2020.pdf.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

Редакційна колегія:

Вороненко Юрій Васильович

ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор (голова редакційної колегії)

Вдовиченко Юрій Петрович

перший проректор НМАПО імені П. Л. Шупика, член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор,

Бабінцева Лариса Юріївна

декан факультету підвищення кваліфікації викладачів, доктор біологічних наук, кандидат фармацевтичних наук, доцент

Краснов Володимир Володимирович

завідувач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, кандидат педагогічних наук, професор

П'янківська Людмила Володимирівна

старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, кандидат психологічних наук

Юрковська Лідія Геннадіївна

старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика

Доступ до відеоматеріалів конференції відкритий за посиланням:

<https://youtu.be/4dkAYSiXm28>

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Вороненко Юрій Васильович – ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений діяч науки і техніки України

Заступник голови:

Краснов Володимир Володимирович – завідувач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, кандидат педагогічних наук, професор

Члени комітету:

Вдовиченко Юрій Петрович – перший проректор НМАПО імені П. Л. Шупика, член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, заслужений лікар України

Толстанов Олександр Костянтинович – проректор з науково-педагогічної роботи НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, професор, заслужений лікар України

Бабінцева Лариса Юріївна – декан факультету підвищення кваліфікації викладачів, доктор біологічних наук, кандидат фармацевтичних наук, доцент

П'янківська Людмила Володимирівна – старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, кандидат психологічних наук

Юрковська Лідія Геннадіївна – старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

П'янківська Людмила Володимирівна – старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, кандидат психологічних наук

Модератор:

Краснов Володимир Володимирович – завідувач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, кандидат педагогічних наук, професор

Співмодератор:

Юрковська Лідія Геннадіївна – старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика

References

1. ACCME (Accreditation Council for Continuing Medical Education). (2008). *ACCME annual report data*. http://www.accme.org/dir_docs/doc_upload/207fa8e2bdb6-47f8-9b65-52477f9faade_uploaddocument.pdf (accessed on 8 Oct 2020).
2. Continuing Professional Development of Medical Doctors WFME Standards 2015. <https://wfme.org/standards/cpd/> (accessed on 8 Oct 2020).
3. Anshu, Dr& Singh, Tejinder. (2017). Continuing professional development of doctors. *National Medical Journal of India*, (30), 89–92.
4. The good CPD guide: A practical guide to managed continuing professional development in medicine Radcliffe Publishing (2012). *Emergency nurse: the journal of the RCN Accident and Emergency Nursing Association*, 19(9), 9. <https://doi.org/10.7748/en.19.9.9.s1> (accessed on 8 Oct 2020).
5. Continuing professional development. Guidelines for recommended headings under which to describe a college or faculty CPD scheme. *Academy of Medical Royal Colleges*. (2010) https://www.aomrc.org.uk/wp-content/uploads/2016/04/CPD_Guidelines_describe_College_faculty_scheme_1209.pdf (accessed on 8 Oct 2020).

НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ЯК ЗАСОБУ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСНОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ФАХІВЦІВ з КЛІНІЧНОЇ БІОХІМІЇ

В'юницька Л.

*Кандидат біологічних наук, доцент
НМАПО імені П.Л. Шупика, Україна*

Стаття присвячена проблемі формування компетентності фахівців з клінічної біохімії. Приведене теоретичне обґрунтування доцільності розв'язання ситуаційних задач різного рівня складності для удосконалення основних компетенцій в системі безперервної освіти. Встановлено, що ситуаційні задачі, що містять дані клінічних і фундаментальних дисциплін, дозволяють використовувати засвоєний матеріал за клініко-діагностичною значимістю біохімічних досліджень і визначати біохімічні механізми патологічних процесів.

Ключові слова: клінічна біохімія, післядипломна освіта, формування компетентності, компетентнісний підхід, ситуаційні задачі

Масштабність функцій і завдань післядипломної освіти обґрунтовує необхідність визначення концептуальних трендів безперервного професійного вдосконалення основних компетенцій фахівців, постійного оновлення напрямів, змісту і форм навчання відповідно до потреб економічного та соціального розвитку суспільства. Сучасна концепція післядипломної освіти визначає цілі та завдання розвитку професіоналізму кадрового потенціалу, вдосконалення функціонування загальнонаціональної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців для професійної діяльності [1]. Для України, що прагне інтеграції до європейської спільноти, визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку післядипломної підготовки фахівців з клінічної біохімії видається необхідним та своєчасним, враховуючи, що належного наукового супроводу дана проблематика досі не отримала.

Процес формування нової дидактичної моделі безперервної освіти заснований на реалізації діяльнісного і компетентнісного підходів. Сучасна система післядипломної медичної освіти вимагає формування нових учбових програм, змін педагогічних методик, збільшення долі самостійної роботи, впровадження сучасних інформаційних технологій, зміни методів контролю і оцінки знань [2]. Для освоєння компетенцій застосовуються активні методи навчання: дискусійні лекції, рішення ситуаційних задач, інтеграція матеріалу, що вивчається, оволодіння сучасними біохімічними методами аналізу і проведення науково-дослідного експерименту за їх допомогою тощо.

Біологічна хімія вивчає будову, структуру, функції біологічно важливих речовин та їх перетворення на молекулярному, клітинному, тканинному, організмовому рівнях. Разом із засвоєнням теоретичних положень, вивчення курсу біохімії забезпечує оволодіння навичками аналітичної роботи при визначенні біохімічних показників, використовуваних у лабораторній діагностиці [3].

Незважаючи, що біохімія є фундаментальною дисципліною в медичній освіті, вона важко засвоюється, що, на наш погляд, є наслідком недостатньої базової підготовки та низької пізнавальної мотивації фахівців, що не сприяє якісному засвоєнню біохімічного курсу, реалізації компетенцій і вдосконаленню професійної освіти і потребує перегляду прийомів і методів викладання.

Використання нових кейс-технологій передбачає розв'язання ситуаційних задач – одного з методів удосконалення основних компетенцій в безперервній освіті фахівців з клінічної біохімії [4].

Нагадаємо, що розв'язання ситуаційних задач створює умови для активного розвитку гнучких, варіативних вмінь професійного мислення – найбільш важливих компонентів моделі сучасного фахівця. Узагальненими характеристиками таких задач є [5]:

- наявність в умові задачі елементів ускладнення, нетиповості, нестандартності;
- максимальна приближеність до реальних сучасних задач медичної практики;
- можливий проблемний характер та міждисциплінарний контекст задач.

Впровадження ситуаційних задач з біохімії, на нашу думку, дає можливість упорядкувати самостійну роботу, підвищує мотивацію і залученість до рішення обговорюваних проблем, дає поштовх до пошукової активності, спонукає до конкретних дій, що й складає основу формування професійних компетенцій. При цьому, процес навчання набуває більшої осмисленості, допомагає встановлювати міжпредметні зв'язки, адаптувати отримані знання до подальшої діяльності.

Ситуаційні задачі мають практико-орієнтований характер. Для їх вирішення необхідними є знання кількох учбових предметів, що дозволяє оволодіти інтелектуальними операціями послідовно в процесі роботи з інформацією, а саме: ознайомлення – розуміння – застосування – аналіз – синтез – оцінка, наближаючи до реальної ситуації на відміну від традиційних освітніх ресурсів.

Ситуаційні задачі з біохімії моделюють елементи клінічних і фізіологічних ситуацій в організмі людини, взаємозв'язок білкового, вуглеводного, ліпідного, водно-мінерального та інших обмінів в нормі і при патологічних станах, що дозволяє розвивати професійне мислення фахівців, оскільки використання ситуаційних задач, як метод навчання, інтенсифікує процеси розуміння, засвоєння і застосування теоретичних знань при рішенні практичних завдань. Дискусія з викладачем при обговоренні можливих шляхів розв'язання ситуаційних задач забезпечує більше поглиблене вивчення курсу біохімії, а викладачу дозволяє перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, індивідуалізувати навчання, тобто є необхідною умовою для становлення і вдосконалення професійних компетентностей [6].

Нами відмічено, що при регулярному застосуванні форм і методів інтерактивного навчання у слухачів формуються продуктивні підходи до оволодіння інформацією, зникає побоювання висловити неправильне

припущення, формуються навички адекватного використання отриманих знань.

Ситуаційні задачі з біохімії охоплюють увесь теоретичний матеріал типових учбових програм. у відповідності з їх змістом завдання поділяють за основними розділами і темами. Так, наприклад, за темою «Обмін ліпідів» можна запропонувати оцінити результати біохімічних досліджень, рекомендувати альтернативні, у тому числі не рутинні (предикторні), біохімічні методи діагностики патології, поставити попередній діагноз, припустити біохімічний механізм розвитку захворювань. внаслідок чого слухачі вимушені колегіально інтегрувати усі отримані знання в ході засвоєння курсу біохімії.

Підручник з Клінічної біохімії виданий під редакцією завідувача кафедри клінічної лабораторної діагностики НМАПО імені П.Л. Шупика Г.Г. Луньової містить ситуаційні задачі відповідно до теми кожного розділу [7].

Отже, використання ситуаційних задач у безперервній освіті фахівців з клінічної біохімії, що розробляються колективом кафедри, з нашої точки зору, дозволяє повніше розкрити спектр професійних проблем, рішенням яких займається сучасна біохімія, прийняти участь в пошуку нових маркерів патологічних процесів, забезпечуючи не лише формування професійних, але й мультидисциплінарних компетенцій.

Список використаних джерел

1. Красіков, О. М. (2013). Післядипломна освіта в умовах модернізації системи освіти України. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*, (1(2)), 162–167.
2. Толстанов, О. К., Осійчук, М. С., Волосовець, О. П., П'ятницький, Ю. С., Булах, І. Є. (2014). Аспекти підготовки й підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних кадрів у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації та закладах післядипломної освіти МОЗ України, *Медична освіта*, (2), 9–12.
3. Тапбергенов, С. О., Сейтеббетова, А. Ж. (2016). Сегодня, завтра биохимии в медицинских вузах – путь к формированию клинического мышления врачей. *Астана медициналық журналы*, (2), 122–128.
4. Позднякова, Е. В., Понамарева, О. А., & Демидчик, Л. А. (2017). Опыт внедрения case-study в учебный процесс при преподавании биохимии. *Вестник науки и образования*, (8), 62–65.

5. Назаренко, Н. В. (2006). Мотивація навчання студентів як показник ефективності сучасних педагогічних технологій. *Проблеми освіти*, (45), 164–167.

6. Тимин, О. А., Федорова, Т. С., Степовая, Е. А., Носарева, О. Л., Шахристова, Е. В. (2016). Сборник ситуационных задач по биохимии : учеб. пособ. Томск : Издательство СибГМУ.

7. Луньова, Г. Г. (2013). Клінічна біохімія: підруч. Київ: Атіка.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЛІКАРІВ ОНКОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Гордійчук П.

*Професор, завідувач кафедри онкології
НМАПО імені П.Л.Шупика, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-2031-8772>

Провівши перспективний і ретроспективний аналіз типових навчальних планів та програм в організованому безперервному післядипломному навчанні медичних фахівців за онкологічними спеціальностями встановили, що основною в продовж півстоліття їх метою було формування професійно компетентного лікаря. Тому, удосконалюючи і розвиваючи основні засади і принципи національної медичної школи післядипломної освіти до вимог часу і досягнень сьогодення дає аргументовані підстави стверджувати про фаховість і перспективність їх в процесі безперервного навчання сучасних медичних фахівців.

Ключові слова: післядипломна освіта, безперервне навчання, самоосвіта, професійна компетентність.

Вступ. Пріоритетним завданням вітчизняної системи післядипломної освіти є інтеграція в європейський та світовий освітній простір, формування конкурентоспроможних на світовому ринку праці фахівців, здатних до саморозвитку, самоосвіти, самовдосконалення через осмислення власної сутності та своєї ролі в динамічно розвиваючому світі [1; 2; 3].

Тому, для навчального закладу післядипломної освіти є важливим формувати компетентного спеціаліста, що значно розширює задачі в порівнянні з формуванням кваліфікованого. Термін «компетентність»